

till olika livschanser som i sin tur kommer till uttryck i olika ekonomiska förutsättningar och karriärvägar.

Med tanke på att så gott som alla dagsaktuella politiska frågor rymmer en ekonomisk och därmed fördelningspolitisk dimension skulle man önska att klass vore ett hetare ämne inom statsvetenskap såväl teoretiskt som empiriskt. Trots allt är det så att "under det dagspolitiska larmet döljer sig grundläggande klasskonflikter" (s. 71). Frågan om på vilka sätt klasskillnader återspeglar sig i dagens väljarbeteende och partipolitik bör ha större aktualitet idag.

LITTERATUR

- Crompton, Rosemary, 2012. *Klass och yrkesstruktur*. Fronesis, nr 40-41: 33-63.
- Florida, Richard 2006. *Den kreativa klassens framväxt*. Stockholm: Daidalos.
- Goldthorpe, John, 1980. *Social Mobility and Class Structure in Modern Britain*. Oxford: Clarendon.
- Greider, Göran, 2015. *Den solidariska genen*. Stockholm: Ordfront pocket.
- Lockwood, David, 1958. *The Black-coated Worker: A Study in Class Consciousness*. London: Ruskin House.
- Lockwood, David, 1966. *Sources of Variation in Working-Class Images of Society*. *Sociological Review*, 14(3), s. 249-267.
- Standing, Guy, 2011. *The Precariat. The New Dangerous Class*. London: Bloomsbury.
- Thompson, Edward Palmer, 1983. *Herremakt och folklig kultur*. Socialhistoriska uppsatser. Stockholm: Författarförlaget.
- Wright, Erik Olin, 1985. *Classes*. London: Verso.
- Wright, Erik Olin, 1997. *Class Counts: Comparative Studies in Class Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wright, Erik Olin 2015. *Understanding Class*. London: VERSO.
- Terence Fell är Lektor i statsvetenskap på Mälardalens högskola.
E-post: Terence.Fell@mdh.se

Linnarsson, Magnus, 2017. *Problemet med vinster*. Lund: Nordic Academic Press.

Anmälan av Jakob Heidbrink

"Som inledningsvis konstaterades betraktas konflikten kring privat eller offentlig drift ofta som en modern företeelse. En inte ovanlig uppfattning är att det sena 1900-talet förde med sig något radikalt nytt i synen på hur allmännyttiga uppgifter borde organiseras. Det bör stå klart att det är en ofullständig förklaring och att frågan om driftform av allmännyttiga uppgifter är starkt präglad av ett historiskt arv och av historiska uppfattningar om vem som bäst företräder det allmänna. Den politiska konflikten är i det avseendet tidlös även om olika tidsepoker naturligtvis har olika karaktär" (Linnarsson 2017: 248).

Så sammanfattar Magnus Linnarsson själv sin studie av fyra i svensk historia centrala politiska debatter om hur allmänna eller allmännyttiga uppgifter bör organiseras till sin driftform: ska privata entreprenörer stå för verksamheten eller det allmänna självt? Sammanfattningen är enligt min mening helt rättvisande och pekar redan i sig själv på varför boken är väl värd den tid läsningen tar.

Författaren studerar utredningar, propositioner, utskottsbetänkanden och riksdagsdebatter från fyra sekler i ett försök att följa utvecklingar i föreställningen om det allmänna, om det allmänna bästa och om vem som bäst företräder det allmänna. Grunden för hans undersökning är den med viss enfaset hävdade meningen att den politiska debatten är viktig i sig själv och syftet är att analysera utvecklingen av diskursen om *publicness*, om hur det allmänna bestäms och värderas, i ett historiskt perspektiv.

Efter en kort tecknad bakgrund av 1600-talets diskussioner fokuserar Linnarsson på fyra stora debatter i svensk historia, nämligen 1) debatten om generaltullarrendet på 1700-talet, 2) debatten om byggande av järnvägen på 1850-talet, 3) debatten om

uppköpet av den sista privat organiserade konkurrenten till det statliga telefonbolaget i början av 1900-talet och 4) debatten om driften av förskolor för barn i aktiebolagsform på 1980-talet. I alla dessa debatter var frågan om vem som skulle driva en verksamhet som uppfattades som (potentiellt) allmännyttig: det allmänna i egen regi eller privata företagare? Till denna fråga hör också frågan om egennyttans placering i förhållande till det allmänna bästa och frågan vilka uppgifter som uppfattas vara allmänna i den bemärkelsen att de naturligt är uppgifter som hör till det allmänna och dess sfär (i vardagstal ofta: staten).

Under 1700-talet var frågan om tulluppbörden en stor stridsfråga. Staten hade problem att pålitligt uppbära tullen och tanken fördes fram att lägga tulluppbörden på entreprenad. Ett privat företag skulle förskotta en viss summa till staten och i gengäld få sköta tulluppbörden; det som företaget lyckades driva in utöver sin förskottsbetalning, utgjorde företagets vinst. Den debatt som Linnarsson refererar har tydliga moderna drag: den ena sidan i debatten framställde statens tullnärer som långsamma, pliktförgätna och korrupta och privata entreprenörer som i eget intresse nitiska och kreativa, medan den andra sidan rädde privata entreprenörers tendens att vrida också det sista öret ut befolkningen och framställde statlig tjänst som en garanti för rättvis och omdömesgill behandling av de tullskyldiga. För båda var frågan om ekonomisk effektivitet viktig: var det bättre för staten att få all teoretiskt möjlig tull eller var det bättre att få en säker förskottering med vilken statsbudgeten kunde stabiliseras? Sedan fanns en annan dimension också, som blev tydligare efter det att beslutet hade fattats att lägga ut tulluppbörden på entreprenad: är det rimligt att enskilda personer blir mycket förmögna på att sköta en uppgift som har sin grund i ett kollektivt behov eller intresse? Jag tror att jag inte är ensam om att känna igen dagens debattlinjer i detta: under läsningen kommer jag på mig att ömsom tänka "Sjöstedt",

ömsom höra Carl Bildts halländska 90-talsknorr om "systemskifte".

Liknande debattlinjer utvecklades under striden på 1850-talet om vem som skulle bygga järnvägen: den ena sidans driftiga entreprenörer var den andra sidans giriga profitörer, den ena sidans trogna statstjänstemän den andra sidans långsamma paragrafryttare. Men här blev ytterligare en dimension viktig, nämligen frågan huruvida järnvägen var en uppgift som hörde till statens kärna, eller med andra ord till *publicness*. Medan den ena sidan menade att allmänna kommunikationer på liknande villkor borde genom det allmännas försorg garanteras alla medborgare, undrade den andra sidan varför orter som inte hade någon järnväg skulle vara med om att betala den dyra byggnationen. Här skiftade alltså debatten från att enbart gälla lämpligheten i ett visst praktiskt upplägg till att också gälla frågan om det allmännas uppgifter.

Denna senare utvecklingslinje blev än tydligare i det tidiga 1900-talets debatter om uppköpet genom staten av det sista kvarvarande privata telefonbolaget, AB Stockholmstelefon. Mot den vid denna tid sedan snart 300 år etablerade fond av olika åsikter om privata aktörer utspelades här en ny strid, nämligen den om huruvida telefoni såsom en allmän nytthet omfattas eller inte omfattas av det allmännas exklusivitetsanspråk. Det framkommer än tydligare än vid de tidigare debatter Linnarsson refererar att utvecklingen hade gått från en sorts föreställning att det är en lämplighetsfråga hur allmänna och allmännyttiga uppgifter utförs till en föreställning om att allmänna och allmännyttiga uppgifter ska utföras av staten. I bakgrunden klingar i dessa debatter den skepsis mot privata monopol och karteller som det sena 1800-talet hunnit utveckla. Men ytterligare en utvecklingslinje skymtar fram, nämligen den mellan höger och vänster: medan i de tidigare debatterna förespråkande av eller motstånd till privat eller offentlig drift förefaller ha varit en mera individuell fråga för den enskilda riksdagsledamoten, förs i det tidiga

1900-talets telefonidebatt för första gången fram anklagelser mot "högerns" påstådda vurmande för privata intressen.

Denna utvecklingslinje är fullbordad vid debatterna på 1980-talet om aktiebolag som huvudmän för enskilda förskolor. Riksdagen är nu organiserad i tydliga fraktioner och fram gemensamma ståndpunkter, och ståndpunkterna följer den höger-vänster-uppdelning vi är vana med. De tidigare argumenten upprepas i denna debatt, om än i delvis ny tappning. Men Linnarsson påvisar också en förändring. Medan det i de tidigare debatterna varit självklart för debatttagarna att förutsätta att det allmänna som abstrakt aktör har vissa intressen och att det allmänna via riksdagen har privilegiet att definiera vad som är det allmänna bästa – alltså att en etatistisk linje varit självklar – förs på 1980-talet valfrihet fram som ett argument från den borgerliga sidan: det sker en förskjutning av definitionen av det allmänna bästa från ett abstrakt intresse hos en abstrakt aktör (staten) till ett argumentationsmönster där det allmänna bästa är en funktion av varje enskild medborgares individuella preferenser. På vänster sida i denna debatt förefaller det allmännas intresse fortsatt vara definierat abstrakt, medan höger sida lämnat denna tidigare gemensamma referensram och argumenterar med medborgarens intresse av valfrihet och individuell variation, snarare än det allmännas organisatoriska och administrativa intressen.

Boken visar således på både kontinuitet och förändring i debatten, och ger våra idag aktuella diskussioner om vinster i välfärden en historisk belysning. Jag slås av hur litet nytt det finns under solen: dagens svenska debatt, visar Linnarsson, är i huvudsak en fortsättning på några få stora teman som har mycket djupa historiska rötter.

Boken är behagligt skriven och välbelagd. Som jurist och därför van Oxford-systemet för fotnoter kan jag något störa mig på Harvard-systemet i notapparaten som nödvändiggör för mig att följa upp de många intressanta

noterna två gånger, en gång i själva notregistret, en gång i bibliografin. Jag upplever det som besvärligt att använda bokens noter som ingång till fortsatta egna studier. Men det är säkerligen uttryck för min personliga preferens: en annan recensent hade kanske stört sig på det klotter som Oxford-systemet på grund av de frekventa noterna skulle ha fört med sig i bokens layout.

Greppet att välja fyra stora debatter, analysera dem på djupet och att kontrastera dem mot varandra är lyckat i förhållande till sammanfattningen, då läsaren under läsningen oundvikligen börjar dra sina egna slutsatser, som i mitt fall bekräftas av Linnarssons egen avslutande analys. Samtidigt medför greppet i vart fall hos mig en tilltagande trötthet att i många avseenden behöva ta till mig "samma" debatt ännu en gång. Detta förstärks av att Linnarsson tenderar att översätta, snarare än sammanfatta, de frekvent anförda citatet: medan jag säkerligen kan tro att den som upplever 1700-talssvenskan som svårförståelig har nytta av författarens översättningar till nutidssvenska, förstärks allra senast vid framställningen av debatten om förskolorna på 1980-talet (där språket ju inte längre utgör något problem) känslan av upprepning. Upprepningens värde blir synligt egentligen bara i den sammanfattande analysen i slutet av boken, där de slutsatser som förs fram framstår som mycket väl underbyggda. Kanske borde Linnarsson ha litat något litet mer på läsarens egen förmåga att förstå riksdagsledamöternas argument, men med tanke på den sammanfattande analysen är det svårt att ange var författaren borde ha skurit i texten. Kanske finns ingen bästa lösning här; den lösning som valts är i vart fall inte så märklig eller svårhanterlig att den förtar bokens uppenbara kvaliteter.

Linnarssons bok manar till samtidens ödmjukhet: vi är inte så nya, moderna och speciella som vi gärna vill tro, utan historien är full av paralleller till det vi upplever som samtidens problem. Vi för vidare ett historiskt arv. I detta avseende hade jag kanske önskat

mig en analys av vilken inverkan ständsriksdagens avskaffande hade på utvecklingen av partilinjer och cementeringen av politiska block i vinstfrågan: den institutionella ramen runt de vinstdebatter som Linnarsson analyserar diskuteras inte alls. Samtidigt hade den uppgiften kanske inte kunnat rymmas i ett arbete som av allt att döma krävt många långa pass med gamla debatter och protokoll. Linnarssons bok utgör enligt min mening en mycket solid bas för fortsatt historisk och statsvetenskaplig forskning i frågan, och den lucka jag tycker mig se bör kanske fyllas av någon annan.

Boken utgör trots, eller kanske just på grund av, sitt historiska perspektiv och sin gedigna genomarbetning ett mycket värdefullt bidrag till dagens debatt om vinster i välfärden.

Jakob Heidbrink är verksam vid Juridiska institutionen, Göteborgs universitet.
E-post: jakob.heidbrink@law.gu.se

Betts, Alexander & Collier, Allen
2017. *Refuge – Transforming a Broken Refugee System*. London: Allen Lane.

Filomeno, Felipe Amin, 2017.
***Theories of local Immigration Policy*. Cham: Palgrave Macmillan.**

Anmälan av Jon Nyhlén & Gustav Lidén

Mot bakgrund av de senaste årens stora mottagande av flyktingar och den påföljande debatten om flyktingmottagandet, både i Europa och Sverige har frågor om mottagande och integration kommit högt upp på den politiska dagordningen. Naturligtvis har händelserna även kommit att sysselsätta forskare och vi kan med stor säkerhet förvänta oss flera intressanta publikationer på temat i

framtiden. Med anledning av detta skulle vi vilja uppmärksamma två böcker som utkommit under 2017 och som på olika sätt belyser frågan om hur de länder som är målen för fattiga och flyende människor ska hantera denna situation. Den ena boken är *Transforming a Broken Refugee System* av Alexander Betts & Paul Collier. Den andra är *Refuge: Theories of Local Immigration Policy* av Felipe Amin Filomeno. Böckerna har olika angreppssätt på frågorna men kan på ett intressant sätt anses länka till varandra. Medan den förstnämnda utgår från ett bredare angreppssätt och behandlar frågorna ur ett makroperspektiv analyserar den senare frågan utifrån ett alltför ofta bortglömt perspektiv, nämligen betydelsen av den lokala nivån vad gäller migration- och integrationsfrågor.

Boken *Refuge: Transforming a Broken Refugee System* är en samförfattad publikation av två välbekanta forskare, statsvetaren Alexander Betts och nationalekonomen Paul Collier. På Colliers tidigare meritlista är det värt att notera den mycket omdebatterade boken *Exodus* från 2013 med huvudargumentet att den globala migrationen måste regleras – och detta kraftfullt. I den nu aktuella boken är det gängse sättet att presentera samhällsvetenskaplig forskning utbytt mot den populärvetenskapliga stilen för att, enligt författarna, nå den breda allmänheten. Huruvida det också sker får än så länge vara osagt men boken har redan rönt uppmärksamhet bland opinionsbildare och beslutsfattare. Just den sistnämnda gruppen är av särskilt intresse för Betts och Collier då man i boken utlovar handfasta förslag.

Paradoxalt nog framstår dock tecknandet av utgångsläget och de förklarande omständigheter bakom flyktingproblematiken som som bokens främsta bidrag. Medryckande skildras en ny världsordning som synes vara mer bräcklig och svårare att förutspå än tidigare. Makroförklaringar så som kalla krigets slut, den nya teknikens förmåga att förstärka sociala rörelser, framväxandet av illiberala demokratier och extremism tillämpas som